

Protokół

z I spotkania grupy roboczej do spraw finansowania zadań oświatowych służących podtrzymywaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości

Warszawa, 22 maja 2015 r.

Uczestnicy spotkania:

1. Grażyna Płoszajska, przedstawiciel Ministra Edukacji Narodowej,
2. Jerzy Jakubczuk, przedstawiciel Ministra Edukacji Narodowej,
3. Małgorzata Kuć, przedstawiciel Ministra Finansów,
4. Krzysztof Faliński, przedstawiciel Ministra Finansów,
5. Dobiesław Rzemieniewski, przedstawiciel Ministra Administracji i Cyfryzacji,
6. Martyna Majewska, przedstawiciel mniejszości karaimskiej,
7. Łukasz Grzędzicki, przedstawiciel społeczności kaszubskiej,
8. Maria Grycz, przedstawiciel mniejszości lemkowej,
9. Bernard Gaida, przedstawiciel mniejszości niemieckiej,
10. Grzegorz Abgarowicz, przedstawiciel mniejszości ormiańskiej,
11. Justyna Matkowska, przedstawiciel mniejszości romskiej,
12. Tadeusz Krzyżanowski, przedstawiciel mniejszości romskiej,
13. Galina Szczygieł, przedstawiciel mniejszości rosyjskiej,
14. Piotr Tyma, przedstawiciel mniejszości ukraińskiej.

W dniu 22 maja 2015 r. w siedzibie Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji odbyło się pierwsze spotkanie grupy roboczej do spraw finansowania zadań oświatowych służących podtrzymywaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości. Tematem posiedzenia, które otworzył i prowadził naczelnik Wydziału Mniejszości Narodowych i Etnicznych Pan Dobiesław Rzemieniewski, było omówienie systemu finansowania edukacji, w tym zadań służących podtrzymywaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości.

Po omówieniu przez Pana Jerzego Jakubczuka mechanizmów finansowania systemu oświaty w Polsce, w tym przekazywania organom prowadzącym w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, środków służących zachowaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej (prezentacja w załączeniu), członkowie grupy roboczej wskazali najważniejsze tematy dalszych prac.

Pan Bernard Gaida zaproponował, aby jednym z tematów prac grupy roboczej stała się propozycja zmiany obowiązującego systemu finansowania w taki sposób, aby pozostawiając subwencję dla jednostek samorządu terytorialnego, wydzielono część jej środków na specjalną rezerwę celową - środki zgromadzone na tej rezerwie miałyby być przekazywane, w formie dotacji, na wyodrębnione zadania służące zachowaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości, w szczególności zaś na potrzeby funkcjonowania i powoływania przez organizacje pozarządowe szkół realizujących takie działania. Poinformował także, że w jego ocenie szczególnie istotna jest kwestia łatwego dostępu do informacji o tym, o ile zwiększona została subwencja dla danego samorządu ze względu na realizację przez prowadzone przez niego szkoły zadań służących zachowaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości.

Pani Justyna Matkowska poinformowała, że dla mniejszości romskiej szczególnie istotna są kwestie zatrudniania asystentów edukacji romskiej w oparciu o umowy o pracę oraz zapewnienie pracy na tych stanowiskach nauczycielom-Romom, gdyż obecnie zajmują je najczęściej nauczyciele narodowości polskiej, podczas gdy wykształceni Romowie-nauczyciele muszą szukać pracy w placówkach, w których uczniów-Romów nie ma. Poruszyła też sprawę swobodnego dysponowania przez samorzady środkami przyznanymi w ramach subwencji oraz temat dodatkowych zajęć dla dzieci romskich na temat ich dziedzictwa kulturowego.

Pan Tadeusz Krzyżanowski uzupełnił tę listę o sprawę finansowania wychowania przedszkolnego dzieci romskich.

Pan Łukasz Grzędzicki poruszył sprawę dysproporcji środków przyznawanych w ramach subwencji, a rzeczywiście wydatkowanymi przez samorzady na zadania służące zachowaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości. Jak wyraźnie wykazano w przedstawionych przez MEN danych finansowych dla przykładu wszystkie gminy w powiecie kartuskim, a więc na terenach zamieszkałych przez Kaszubów, wydają na cele oświatowe mniej, niż otrzymują na realizację tego zadania w ramach części oświatowej subwencji ogólnej. Zaproponował także przyjrzenie się sprawie progów stosowanych przy naliczaniu subwencji. W praktyce bowiem progi te zachęcają do utrzymywaniu przez samorzady mniej licznych grup korzystających z nauczania dla mniejszości – np. poprzez zniechęcanie rodziców uczniów, których udział w nauczaniu języka mniejszości bądź regionalnego spowodowałby przekroczenie takiego progu przez daną szkołę.

Pan Piotr Tyma zaproponował radykalną zmianę finansowania szkolnictwa dla mniejszości narodowych i etnicznych – powinno ono jego zdaniem być finansowane bezpośrednio przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, analogicznie jak np. szkolnictwo artystyczne znajduje się w gestii Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W jego przekonaniu niechęć samorządów do wspierania szkolnictwa mniejszościowego sprawi, że podnoszenie wysokości środków przeznaczonych na ten cel, przekazywanych w formie subwencji, nie przyniesie efektów – samorzady skorzystają z możliwości wykorzystania ich na inne cele. Pan Piotr Tyma zainteresował się też kwestią funkcjonowania nowych, wynikających z ustaw oświatowych, zasad finansowania potrzeb uczniów niepełnosprawnych – w tym wypadku wprowadzono wymóg wydatkowania przez samorzady środków z subwencji wyłącznie na ten cel, co mogłoby być, po rozstrzygnięciu wątpliwości prawnych odnośnie tych zapisów, wzorem dla rozwiązania kwestii oświaty mniejszości.

Pani Martyna Majewska poruszyła kwestię finansowania przygotowania podręczników.

Pani Maria Grycz zwróciła uwagę na problem nierealizowania przez samorzady podstaw programowych przewidzianych dla nauczania mniejszości narodowych i etnicznych (np. ograniczania liczby godzin poniżej przyjętych minimumów).

Pan Dobiesław Rzemieniewski poinformował o wniosku Ministra Administracji i Cyfryzacji do Najwyższej Izby Kontroli o skontrolowanie w 2016 r. sposobu i efektywności wydatkowania przez samorzady środków na oświatę mniejszości, pozyskiwanych przez nie w ramach odpowiednio powiększonej części oświatowej subwencji ogólnej, a także o rezultatach wcześniejszych kontroli Najwyższej Izby Kontroli w tym zakresie. Jednocześnie dodał, że był to jedyny wniosek Ministra Administracji i Cyfryzacji zgłoszony do planów kontroli NIK na 2016 r.

Pan Krzysztof Faliński omówił funkcjonujący system finansowania zadań oświatowych z punktu widzenia finansów publicznych, podkreślając swobodę jednostek samorządu terytorialnego w dysponowaniu środkami pochodzącymi z subwencji (w odróżnieniu od dotacji).

Pan Jerzy Jakubczuk doprecyzował, że brak jest możliwości finansowania inwestycji oświatowych organów prowadzących (niezależnie, czy to samorząd, czy organizacja pozarządowa) ze środków przekazywanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej – dlatego jedyną możliwością wsparcia takich inwestycji w zakresie szkolnictwa mniejszościowego pozostają środki służące ochronie, zachowaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego, których dysponentem jest obecnie Minister Administracji i Cyfryzacji.

Pan Dobiesław Rzemieniewski podkreślił, że w wypadku wspierania inwestycji oświatowych służących mniejszościom budżet ten jest specjalnie zwiększany, co w praktyce oznacza, że po realizacji takiej inwestycji Ministrowi Administracji i Cyfryzacji pozostaje w kolejnych latach więcej środków na wsparcie zadań służących ochronie, zachowaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego.

Pan Łukasz Grzędzicki spytał o przyczyny tak znacznej różnicy pomiędzy wagą P_{11} (0,20) i P_{13} (1,1), podkreślając, że właśnie ta różnica jest istotnym czynnikiem zniechęcającym władze samorządowe do rozwoju szkolnictwa dla mniejszości. W związku z tym, że te wyższe wagi wprowadzono z myślą o małych szkołach wiejskich, a obecna sytuacja może być zupełnie inna, poprosił przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Narodowej o przekazanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej zestawienia, w którym dostępne byłyby dane zarówno o liczbie uczniów w placówce, jak i liczbie uczniów korzystających w niej z nauczania przeznaczonego dla mniejszości narodowych i etnicznych.

Pan Jerzy Jakubczuk zadeklarował przygotowanie i rozesłanie zestawienia, o które poprosił Pan Łukasz Grzędzicki, a następnie wyjaśnił, że finansowanie przedszkoli oparte jest o dotacje dla samorządów na ten cel.

W związku z tym, że propozycje Panów Bernarda Gaidy i Piotra Tymy związane byłyby z radykalną zmianą istniejącego systemu, Pan Dobiesław Rzemieniewski, na wniosek Pana Bernarda Gaidy, poprosił przedstawicieli Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej o uzyskanie zgody przełożonych na ewentualne kontynuowanie prac w tym zakresie.

Pan Tadeusz Krzyżanowski podkreślił wagę wymiany dobrych praktyk pomiędzy samorządami, podając szereg pozytywnych działań na rzecz edukacji Romów podejmowanych przez władze Bydgoszczy.

Pan Dobiesław Rzemieniewski zrekapitulował spotkanie, następnie ustalono termin kolejnego, po czym spotkanie zostało zamknięte.

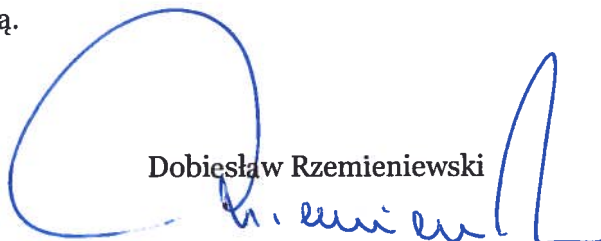
Podsumowanie:

1. Ustalono, że obecni na posiedzeniu przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Finansów uzyskają stanowiska w sprawie możliwości zmiany obecnego modelu finansowania zadań oświatowych służących podtrzymywaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej (konceptje zaprezentowane przez Panów Bernarda Gaidę i Piotra Tymę).
2. Tematy, którymi zajmować się będzie grupa robocza.
 - Kontrola wydatkowania środków przekazywanych z części oświatowej subwencji ogólnej

w związku z podtrzymywaniem przez szkoły tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów (w tym kwestie wielkości środków wydatkowanych na te cele w stosunku do środków pozyskiwanych oraz ewentualnego przeznaczenia wspomnianych środków na inne cele).

- Przejrzystość finansowania zadań oświatowych służących podtrzymywaniem przez szkoły tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów (w tym dostęp do wiedzy na temat takiego finansowania).
- Progi określające powyżej jakiej liczby uczniów naliczana jest niższa wartość subwencji.
- Doprecyzowanie celów, których realizacji służyć ma zwiększona subwencja – np. w ramach planowanej nowelizacji Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.
- Warunki jakie powinny zostać spełnione, aby możliwe było uzyskanie subwencji oświatowej w związku z podtrzymywaniem tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów (zadania, jakie powinny realizować szkoły, aby możliwe było przyznanie takiej subwencji).
- Możliwość finansowania studiów podyplomowych w ramach środków pochodzących z subwencji oświatowej.
- Finansowanie przedszkoli podtrzymujących tożsamość narodową, etniczną i językową uczniów.
- Finansowanie podręczników dla uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności kaszubskiej.
- Finansowanie remontów szkół niepublicznych podtrzymujących tożsamość narodową, etniczną i językową uczniów, które rozpoczynają działalność.

Kolejne spotkanie grupy roboczej zaplanowano na 24 czerwca 2015 r. Propozycja programu kolejnego spotkania zostanie przekazana drogą mailową.

Dobiesław Rzemieniewski
Naczelnik WMNiE DWRMNiE MAiC